

Nr 616.

Av herr **Hedlund** i Östersund **m. fl.**, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 156, angående löne- och pensionsreglering för präster m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 156 föreslås prästerskapet bliva i avlöningshänseende helt inordnat under det statliga lönesystemet. Enligt förslaget skulle präster, bosatta inom vissa kallortsområden, tillerkännas samma rätt till kallortstillägg som de civila tjänstemännen. Däremot föreslås de sedan 1926 utgående särskilda prästerliga *ödebygdstilläggen* bliva indragna.

Ödebygdstilläggen äro enligt för dem gällande författning avsedda att kompensera »hårt klimat, outvecklade kommunikationer och allmän kulturell isolering», under det att kallortstilläggen ej avse att gottgöra annat än de av hårt klimat vållade olägenheterna.

De norrländska stiften ha endast undantagsvis tillräcklig prästerlig arbetskraft. Deras präster kunna därför ofta välja den tjänst de vilja söka, med påföljd att tjänst, som lider av dåliga kommunikationer och kulturell isolering, är den första, som måste lämnas obesatt, såvida icke sådan tjänst har andra fördelar. Enda möjligheten att säkerställa dessa platsers personalbehov är att göra dem ekonomiskt lockande. Å andra områden av statsförvaltningen ha gjorts liknande erfarenheter: läroverkens krisutredning har framlagt olika förslag för att göra de svårbesatta lärartjänsterna vid övre Norrlands läroverk mera begärliga (högre lönegradsplacering eller särskilda lönetillägg). Att under sådana förhållanden slopa motsvarande tillägg på ett område, där de redan äro inarbetade och hävdvunna, måste vara olyckligt. Extra löneförmåner förekomma för övrigt på andra områden vid sidan av allmänna avlöningsreglementet, t. ex. enslighetstillägg för fyrpersonal.

Prästen, som vid sidan av sin huvuduppgift också har att verka som kulturspridare, får, om han skulle kunna fullgöra denna uppgift, icke själv vara helt isolerad. Han måste ha möjlighet att genom besök vid prästmöten, kyrkliga möten och motsvarande möten av allmänt kulturell art, teologiska studiedagar m. m. själv hämta kraft och inspiration till sitt arbetes fromma. Familjemedlemmarnas resekostnader för besök å andra orter, för hälso- och tandvård eller för rekreation kunna endast kompenseras av särskilt lönetillägg.

Erfarenheterna ha under det kvartsekel ödebygdstilläggen funnits varit

uteslutande positiva. Unga präster med särskilda förutsättningar att utvärda strapatsrikt fjällliv ha lockats av möjligheterna att snabbt amortera studieskulden med ödebygdstilläggets hjälp. Ödebygdstjänsterna ha därför ej varit svåra att tillsätta. I många fall ha präster funnit sig så väl till rätta i fjälltrakterna att de förblivit där; det är allmänt omvitnat att en inflyttad tjänsteman, präst, läkare eller annan, först sedan han vuxit sig in i den främmande bygdens förhållanden får möjlighet att göra verkligt bestående insatser till ortens bästa.

Prästlönekommittéerade ha i betänkanhetsdel II sökt visa att någon orättvisa icke skulle drabba innehavare av ödebygdstjänster vid det föreslagna lönesystemets införande. Resonemanget är alltför generellt och undersöker icke alls huru ödebygdstilläggets förlust ställer sig i enskilda fall. Det må vara sant att de norrländska stiftens prästlöner — tack vare de stora arealerna — ligga genomsnittligt högre än i övriga stift. Deras präster få i gengäld vidkännas större strapatser och ökad tidsförlust i sin tjänsteutövning. Men inom stiftet, dit prästerna ju äro bundna, kan valet stå mellan två pastorat med ungefär lika stora arealer och samma grundlön men belägna det ena vid stadsgräns och det andra ett tiotal mil från närmaste järnvägsstation. Då har ödebygdstillägget en stor uppgift att fylla. Som exempel må uppvisas två kyrkoherdetjänster, valda så att de ha så gott som exakt samma grundlön (skillnad 10 kr. per år). Den ena tillhör en mycket besökt turistort i dyrortsgrupp 4 och kallortsgrupp I; den andra är ödebygdsort i dyrortsgrupp 5 och kallortsgrupp III. För åstadkommande av jämförelse med nuvarande lön avdrages hyra för prästgården enligt nya lönen (enligt hyresgrupp 2 för båda). Pensionsavgift har avdragits å nu gällande lön. Fastän grundlönen, beräknad efter folkmängd och areal, alltså är i det närmaste lika, erhåller prästen i turistorten för närvarande en sammanlagd lön å 12 483:85 och prästen i ödebygdsorten — tack vare ödebygdstillägget — 13 784:70. Samma tjänster erhålla enligt löne regleringsförslaget: turistorten 15 192 och ödebygdsorten 15 744. (Summorna beräknade med de kristillägg resp. rörliga tillägg, som gällde 4:e kvartalet 1950.) Alltså: ehuru tjänsterna ur arbetssynpunkt äro så likvärdiga som möjligt (båda ha kyrkoadjunkt till biträde) erhåller kyrkoherden i turistorten en löneförbättring å 2 708:15 medan kyrkoherden i ödebygdsorten endast erhåller 1 950:30. Trots att den senare når förbättringar genom att placeras i högre dyrort och högre kallort, får han 748 kr. mindre än den andre till följd av att ödebygdstillägget endast till en del ersättes av kallortstillägget.

Kammarkollegiet har biträtt ödebygdstilläggens slopande med hänvisning till att ökade språktillägg skulle tillfalla ödebygdstjänsternas innehavare. Sådana tillägg förekomma ingalunda vid alla ödebygdstjänster, bl. a. ej alls inom Härnösands stift.

I propositionen erkännes att relativ löneminskning i vissa fall torde inträda, men ödebygdstilläggen avböjas med hänsyn till befarade konsekvenser inom andra tjänstemannagrupper. Som redan visats förekomma flerstädes extra ersättningar för vissa grupper, på andra håll framträder klart behov av dem.

Ödebygdstilläggen böra rimligen nedsättas med det belopp, som svarar mot kallortstilläggen. Å andra sidan utgå nu å ödebygdstilläggen dyrtids- och kristillägg med procent, som är väsentligt högre än det blivande rörliga tillägget, en nedsättning, som borde kompenseras med höjning av ödebygdstilläggens grundbelopp, på sätt vid liknande tillfälle en gång tidigare utförts. För enkelhetens skull kunna dessa ändringar utjämna varandra, så att ödebygdstilläggen utgå med oförändrade belopp, dock utan rörligt tillägg.

Med återopande av det sålunda anförda få vi föreslå,

att de präster i Härnösands och Luleå stift, som f. n. uppbära ödebygdstillägg, måtte få utöver de reglerade lönerna uppbära särskilt ödebygdstillägg med oförändrade belopp, dock utan rätt att å dem uppbära rörligt tillägg.

Stockholm den 24 april 1951.

Verner Hedlund,
Östersund.

Harald Hallén.

Alg. Gunnarsson.

Ruth Hellström.

Nils Jönsson
i Rossbol.

Carl Hoppe.

Ragnhild Sandström.

Carl Östlund.

Märta Boman.

John G. Löfroth.

Joh. W. Johnsson
i Sthlm

Edith Liljedahl.

Gunnar Hedlund.

O. E. Sandberg.

Ernst V. Staxäng.

Edvin Gustafsson
i Bogla.